

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de Beatitudine, de Actibus humanis, eorumque Moralitate; de Virtutibus ac Donis, de Vitiis ac Peccatis, & de Legibus, nec-non Dissertationem Theologicam de Probabilitate

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. I. Conclusio negativa statuitur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77355](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77355)

judicium subibunt injustum. Unde Isidorus lib. 3. A sent. cap. 52. loquens de Judicibus iniquis, sic ait: *Graviter lacerantur pauperes à pravis Judicibus, quàm à cruentissimis hostibus. Nullus enim prædo tam cupidus in alienis, quàm Index iniquus in suis. Latrones inaccessis faucibus ac latebrosis latentes, insidias ponunt: isti palam rapacitatis avaritiâ sæviunt. Hostes in alienorum tantum sanguinem intendunt; Indices quasi crudelissimi carnifices civium, oppressione suâ subsectorum vitam extinguunt.*

ARTICVLVS VI.

Utrum auctoritas unius tantum Doctoris sufficiat ad reddendam opinionem in materia morali probabilem, & in praxi tutam?

105. **A**FFIRMANT communiter recentiores Casuiste, qui (ut rectè observavit Joannes Sinnichius libro supra citato §. 354.) in mutuas crebrò solent excurrere laudes, sibi que invicem accinere: quod eo sine facilitate videntur, ut majorem sibi invicem auctoritatem concilient, sicque suis opinionibus probabilitatem comparent. Cum enim duplex ab eis distinguitur probabilitas, intrinseca scilicet seu rationalis, quæ sumitur à ratione; & extrinseca seu authentica, quæ petitur ab auctoritate; ubi vident deesse suis commentis primam, student procurare saltem secundam; atque ob hunc finem prorumpunt in mutuas laudes, ut quisque eorum suum laudatorem directè laudando, laudet seipsum, saltem reflexè, sicque suis opinionibus umbram quandam probabilitatis ab auctoritate procuret, quam denegari cernit à ratione.

Id declarat idem Author exemplo Caramuelis & Dianæ, quorum prior in quadam ad posteriorem Epistola, præludio Theologiæ fundamentalis inserta, hæc ei scribit: *Quia longissimè absim ab omni adulationis genere, patere ut aliquid liberius & sincerius scribam. Laudant te & legunt viri docti, nec est in Europa Theologus qui sit studiosus, & te careat: si qui obmurmuraverint, docti non sunt, & tota oblocutio emulorum pervenit ad columnas Herculeas, cum dicunt Dianam esse agnum Dei, qui abstulit peccata mundi. Addit præterea in eadem Epistola de eodem agno Dei: Certi sumus tanto illius dogmata Theologorum firmari numero, ut querenti an hoc vel illud liceat, sufficiat respondere, DIANA DIXIT.*

106. Porro quid Diana vicissim de Caramuele scripserit; diligenter ab eodem ipso Caramuele collectum habetur ad calcem ejusdem Epistolæ, ubi sic legitur: *Vt videat Lector Caramuelem etiam redamari à Diana, has pauculas lineas subjungo. Igitur parte 7. tract. 11. resol. 11. sic inquit Diana: [Nota Lector, quod in tui gratiam multas opiniones supra dicti Caramuelis adducam, quia ejus codex non ita facile invenitur: & licet aliquando ejus opinionibus non adhaream, semper tamen illum honoris causâ nominatum esse volo; est enim vir doctissimus, & acutissimi ingenij, & ut alias dixi, non solum scholasticæ & moralis Theologiæ, sed etiam politioris literaturæ peritissimus. Et vinam amicissimus vir alios felices ingenij sui fetus in lucem pariat, &c.]*

Ex quibus patet illos Autores, ut majorem sibi invicem auctoritatem concilient, se invi-

cem laudare, seseque (ut loquitur idem Sinnichius) *mutuo scabere*, juxta vetus illud adagium ab Erasmo chil. 1. cent. 7. cap. 91. relatum: *MUTUVM MULI SCABUNT*. Quod etiam notavit, & detestatus est Episcopus Gandavenfis, in Epistola ad Clerum lux diœcesis, in qua de novis illis Casuistis, & laxioris Ethices inventoribus, sic ait: *Hi non salum corruptæ naturæ prurientes aures blanditijs suis demulcent, sed & MUTVO SCABUNT, atque de adinvento aliquo vitij prætextu, tanquam de novo cæli tramite reperto, sibi invicem gratulantur & applaudunt.* His præmissis: pro resolutione difficultatis propositæ, sit

§. I.

Conclusio negativa statuitur.

Dico igitur: Unius tantum Doctoris suffragium seu auctoritas, communiter loquendo, non potest reddere opinionem aliquam probabilem & in praxi tutam. 107.

Probatur primò ex Aristotele 1. topic. cap. 1. sic dicente: *Probabilia sunt que videntur omnibus, aut pluribus, aut sapientibus, & his maxime notis*: Sed quæ uni soli videntur, non videntur pluribus: Ergo quæ uni soli videntur, communiter loquendo, probabilia non sunt.

Probatur secundò ex D. Thoma quodlib. 3. supra citato art. 10. ubi ait: *In his que pertinent ad fidem, & bonos mores, nullus excusatur, si sequatur erroneam opinionem alicujus Magistri*: At si communiter & universaliter loquendo, unius Doctoris suffragium efficeret opinionem probabilem, & in praxi tutam, qui in rebus dubijs, ad fidem aut bonos mores spectantibus, erroneam opinionem alicujus Magistri sequeretur, excusaretur à peccato, præsertim juxta novorum Casuistarum principia, docentium omne probabile, probabilitate quantumvis tenui ac debili, à peccato excusare: Ergo juxta D. Thomam, unius tantum Doctoris suffragium non potest, communiter & regulariter loquendo, reddere opinionem aliquam probabilem, & in praxi tutam. Unde Lactantius supra relatus: *Ne trahamur auctoritate cujusquam, sed veritati potius faveamus & accedamus. Nullus hic temeritati locus: in æternum stultitia pœna subeunda est, si aut persona inanis, aut opinio falsa deceperit.* Ex quo infert Joannes Sinnichius §. 357. intolerabilem esse illam Caramuelis adulationem supra relatum: *Querenti an hoc aut illud liceat, sufficiat respondere DIANA DIXIT: Neque enim (subdit ille) in schola Pythagoræ degimus, sed in schola Christi, qui nequaquam dixisse prohibetur, EGO SVM PROBABILITAS, sed, EGO SVM VERITAS. Hujus magisterio didicimus arituuminem vie deducens ad vitam, & latitudinem vie deducens ad mortem. Porro quod hujus magisterio didicimus, verum esse non ambigimus. Proinde quantumvis Diana moliantur viam cæli dilatare, vel viam perditionis angustare, non ei credimus, sed Christo potius acquiescimus, asseveranti illam esse aritam, istam verò spatiosam. Qui enim illam prædicavit aritam, & istam spatiosam, Deus est, legiser est, veritas est: Diana, quantumlibet à Caramuele laudatus, homo purus est, legiser non est, veritas non est.*

Probatur tertio conclusio ab inconvenienti, quod sequitur ex adversa sententia: Si enim unius viri docti & probi auctoritas sufficeret ad

reddendam aliquam opinionem probabilem, & A tutam in praxi, vel dicendum esset recentiores Casuistas non esse viros doctos & probos, vel omnes eorum assertiones esse probabiles, & ruras in praxi: primum non concedent Adversarij, cum recentioribus Casuistis maxime injuriosum sit: secundum verò absurdissimum est: quis enim dicat omnes novorum Casuistarum assertiones, quas supra retulimus & confutavimus, esse verè probabiles & tutas in praxi? Quis asserere audeat licere v. g. puellæ procurare abortum ante animationem fœtus, ut vitet infamiam; aut concubinario retinere concubina, quando eâ relicta vitam transigeret tristiùs; vel auctori aut reo occidere Judicem, cum ab eo iniqua timetur sententiâ; aut Judici in causa æquali accipere pecuniam ab una partium, ut sententiam in ejus favorem ferat? Quis etiam existimet licere, inducere testem ad jurandum falsum, quod jurans quidem putat esse verum, ipse verò inducens scit esse falsum; vel absoluto desiderio cupere mortem patris, ad percipiendam ejus hæreditatem; & ad vitandam mortem, vel gravia damna, falsum sibi crimen imponere, ac seipsum gladio linguæ perimere? & similia quæ ex Tamburino supra retulimus, & impugnavimus. Quis tandem sentiat cum Caramuele (quem recentiores Casuista, *Luminare majus, & ingeniorum facem*, appellant) Advocatum posse patrocinari causâ, quam cognoscit esse injustam; Clericum posse in recitandis horis Canonicis voluntariè distrahi; aut quotidie recitare Officium paschale; vel unica recitatione Officij, duorum dierum obligationi satisfacere; & Monachos omnes à jejuniij lege & onere liberari? Certè hæc ita absurda sunt, ut communis sensus, & communissima pietatis notiones, ad ea refellenda & aspernanda sufficiant. Ea tamen, & plura alia quæ retulimus, transglutire debent Adversarij, vel ab illo dogmate recedere, quo unius viri docti & probi suffragium, ad reddendam opinionem probabilem sufficere asseverant.

209.

Nec valet, si dicas, illud quidem sufficere ad reddendam opinionem speculativè probabilem, non tamen ad reddendam illam tutam & probabilem in praxi. Hoc enim ex ipsis novorum Casuistarum principiis confutari potest. Nam Joannes Sancius in practicis disp. 54. num. 11. sic ait: *Intelligibile videtur aliquam opinionem esse speculativè probabilem, & in praxi tutam amplecti non posse. Probabilitas namque practica à speculativa differt, tanquam effectus à sua causa: id enim quod quis opere exequitur justè vel injustè, ab eo nascitur, quod scilicet speculativè judicavit posse agi licitè vel illicitè. Qui ergo arbitratur speculativè aliquid licitè operari se posse propter rationes probabiles, id tutè executioni mandare poterit; aliàs nihil operabitur, nec alicujus fructus sive momenti erit illa speculatio probabilis, si ad opus esset impedita; & aequè comparari posset speculativam opinionem habens, & perimescens operari practicè ex ea, Tantalo, poma & aquam ad labia propè habenti, impeditio tamen eis uti sive frui. Imò Tantalo infelicior esset, qui dum bibere exoptabat, nequibat; at probabili opinione uti perimescens, omittit operari quod in ejus potestate erat efficere. Ex quibus liquet, juxta novorum Casuistarum principia, non solum esse probabile speculativè, sed etiam in praxi tutum, quicquid unus Doctor asserit*

esse probabile, subindeque omnes opiniones Caramuelis, Tamburini, Escobarij, & aliorum Recentiorum, supra confutatas, tutè amplecti licere: ex quo ferè innumera sequuntur absurda. Unde inter novorum Casuistarum assertiones, quas ad instantiam Episcopi Gandavensis, Academia Lovanienfis proscriptis, hæc erat vigesima sexta: *Authoritas unius Doctoris probi & docti reddit opinionem probabilem. Quam propositionem, ut perniciosam, & in materia doctrina moralis innumeras absurditates invehentem, damnavit.*

Advertendum tamen est, me in conclusione dixisse, unius Doctoris suffragium, *communiter loquendo*, non posse reddere opinionem aliquam probabilem & in praxi tutam: quia interdum Doctor potest esse adeò clarus, & in Ecclesia celebris, ut ejus autoritas præponderet aliorum multorum rationibus & autoritati. Quare existimo solam D. Thomæ autoritatem posse reddere opinionem verè probabilem, & in praxi tutam: Tum quia ejus doctrina non solum ab innumeris Doctoribus & celeberrimis Academicis, sed etiam à pluribus Summis Pontificibus fuit commendata & approbata, nominatim ab Alexandro VII. qui nuper in brevi Apostolico ad Academiam Lovaniensem missio, hujus S. Doctoris dogmata, *TVTISIMA ET INCONCVSSA* declaravit, ut initio hujus dissertationis diximus: Tum etiam quia D. Thomas nunquam absque ratione efficaci, saltem quantum materia patitur, vel sine autoritatibus Scripturæ sacræ, aut SS. Patrum testimoniis, aliquid in medium producit. Unde Gravina noster in suo Cherubim Paradisi, in principio dicit *vocem ejus esse vocem multitudinis, per quam omnes SS. Patres nobis suos sensus exponunt*: idèque potissimum eniti debemus, ut conformiter ad ejus mentem omnes casus conscientie resolvamus, & specialiter hanc questionem de probabilitate, quæ totius Theologiæ moralis basis est & fundamentum. Quare non possum satis mirari, quomodo tot Thomistæ, aliàs graves, pro secundis intentionibus, & entibus rationis, pro indivisibilibus continui, pro natura & existentia temporis, & aliis similibus questionibus, quæ nec proficere, nec obesse possunt animarum salutis, pro S. Doctore tanta animi contentione decerent, & vix advertant quid in rebus moralibus, & præsertim in hac gravissima de probabilitate questione senserit! Certè tantò diligentius circa morales materias mens ejus indaganda est, quantò certius scimus ipsum priùs in seipso legisse, quæ postea aliis scripsit, & præcepta in materia morum aliis tradidisse, quæ à se tanquam ab exemplari didicerat; atque id unum antequam doceret spectasse, quæ ratione viveret, ut ostenderet cæteris quæ lege vivendum esset.

§. II.

Solvuntur objectiones.

CONTRA nostram assertionem objicit in primis Thomas Sanchez in summa lib. 1. cap. 9. num. 7. & alij recentiores Casuista post ipsum, ut Joannes Sancius, Layman, Filiucius & alij, testimonium D. Thomæ, desumptum ex quodlib. 3. art. 10. ubi S. Doctor (inquit Sanchez) ait *Posse quemquam amplecti opinionem quam à Magistro audivit, in iis quæ ad mores pertinent.*

Sed